

kranjsko narečje je sploh najčistejše med slovenskimi narečji, kranjska dežela je rodila največ in največe slovenske pisatelje. Najbolj pametno je tedaj, da mi Slovenci kultiviramo prav kranjsko-slovensko narečje ter v književni jezik iz slovenskih podnarečij sprejemljemo le tisto, česar kranjska slovenščina nima.

Pa vrnimo se k predlogom. Konsonantni predlog supraselskega in frižinskega kodeksa v je postal s časom pri Srbohrvatih **u**; o Slovencih gledé tega predloga gosp. M. stvar tako meša, kakor vsak, kdor sam vé, da njegova trditev nima resnične podlage; on zdaj trdi, da ves slovenski narod predlog **v** izgovarja po srbohrvatski kakor **u**, zdaj da „štajarski Slovenci“, prevzeti nemškega upliva, v izgovarjajo, kakor trdi **f**; a v svojem poslednjem spisu je gosp. M. vendar priznal, da Gorenci ta predlog izgovarjajo konsonantno. To tudi drugače biti ne more: kjer sta dva ekstrema, tam mora biti tudi sreda med ekstrimi. A ne samo Gorenci v prav izgovarjajo, ampak so tudi še drugi taki kraji na Slovenskem, če se niso v poslednjih letih ohratili. Dobro še pomnim, kakor da bi se danes godilo, kako so me mati učili križ delati: „V jimeni Boga Očeta itd.“ Navadno se tedaj predlog **v** po slovenski izgovarja konsonantno, a evfonično, pred več trdimi konsonanti, kakor kratki **u**, nikoli pa ne kakor **v** ali **vū**. Tudi to sem omenil že v prvem odgovoru gospodu M. v „jez. razgovoru“.

V slovenščini imamo tedaj za predlog **k** dve, za predlog **s** tri oblike: obliki **k** in **s** se opirata na etimologijo; **h**, **z**, **š** so evfonične oblike. Kakor slovenski, tako imajo tudi drugi jeziki členice in besede z navadnimi in z evfoničnimi oblikami, na pr. gršk.: *σις, σισ, ες, ες, ος, ος, ος, ος, ος*; lat. *e, ex; a, ab, abs* i. t. d. Gosp. M. se vé da bo rekel, da to ni dosledno, da bi predloga **k** in **s** imela različne oblike za navadno in za evfonično izgovarjanje taisto obliko. Na to mu moram odgovoriti, da nedoslednega v spisih „naprednih“ jezikoslovcev se nahaja mnogo, oni pišejo zdaj: **s** strankami, zdaj: **s** strankami; **z** njim, **ž** njim in **s** njim; **h** kandidatu in **k** kandidatu. V „Meilenstiefel-artikelu“ gospoda M. se celó najnaprednejša oblika „**nij**“ suče, kakor petelin na strehi, zdaj kaže na sever, zdaj na jug, zdaj: „ruski predlog **v** ni konsonant“, zdaj: „ali **nij** ta razlika kozja dlaka“. Gosp. M. ni v stanu celó stavka dosledno končati, ako se taista oblika v njem ponavlja; na pr. v št. 81. „Slov. Nar.“ on piše tako-le: „Srbsko slovstvo se **ni** razvijalo, narod jezika **nij** razumel, ker so z rusko slovnico zabredli na pota, koder narod **nij** mogel..... ni li ta okolnost zadostni dokaz“.

Ker se „napredni“ gosp. M. ne vé kam dejati z oblikami uže vpeljanimi, kdo mu bo delal še večje zadrege in stiske v pravopisji z vpeljavanjem novih oblik, čisto nepotrebnih oblik? Vsak otrok na Slovenskem, dokler mu „naprednjaštvo“ ni jezika pokvarilo, zna predlog **v** prav izgovarjati, kakor tudi na pr. **r**, ki je v slovenščini tudi konsonant in vokal. Ali morda želi g. M. tudi za vokal **r** novo obliko vpeljati? Njegova slovnica se vé da to terja, zakaj po njegovih besedah: „vokal in konsonant pisati z eno in isto črko, to pač ne gre“. Ko bi imele jeremijade gospoda M. kaj v sebi, bi morali vsi narodi prekucniti svoje pravopisje, zakaj v vseh evropskih jezikih se kaj takega nahaja, na pr. Italijanu je črka „**g**“ **ž** in **g**, črka „**c**“ je **k** in **č**; Rimljanu je črka „**t**“ bila **t** in **c**, črka „**c**“ **k** in **c**, črka „**i**“ vokal **i** in konsonant **j**, črka „**u**“ vokal **u** in konsonant **v**; in vendar se je italijanska in latinska literatura razvila do najviše popolnosti, je zgledna ter služi drugim narodom kot sredstvo k omiki. Tak uspeh so Italijanji in Rimljanji dosegli zato, ker niso imeli

noroglavih sanjačev, ki bi bili pisateljem izdajali bedaste „dekreta“ o pravopisji; pač pa so imeli umne in marljive pisatelje, ki se niso spodtikali ob oblike, marveč trudili so se z uspehom na polji slovstva.

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Iz Rusije 3. avg. —η. (Konec.) Sporočila o letini nam delajo čedalje več veselja. Se vé, da med radostnimi sporočili so tudi žalostna; v nekaterih krajih je letino vzela suša, v drugih moča, v nekaterih jo je pobila toča, v drugih so jo pojedle kobilice. Vendar tudi na jugu je letina sploh prav dobra. Na pr. iz Berdjanska pišejo v „Tavričeske Vedomosti“: „V našem kraju smo, slava Bogu, ozimino, pšenico in ječmen uže spravili pod streho; letina je blagoslovljena, po 15 četvrti z desetine. Vse se raduje zavoljo tako blagoslovljene letine. Pri tem pa tudi žitu cena ne pada, ker je veliko kupcev iz tujih dežel, ki nam hité čistiti žitnice od starega žita po dobri ceni, do 14 rubljev za četrt.“ Iz Libave pa smo čitali v „Birževem Ukazatelju“ sledeči dopis: „Preteklo leto je priplavalo v Libavsko luko ravno tisoč tujih ladij po žito. Ker jih je bilo letos uže do konca junija 992, tedaj menimo, da do konca leta jih bo čez dve tisoči. Nadejamo se, da bo izvoznja letos prav obilna, ker letina za granico je večidel le srednja, a iz naših notranjih gubernij prejemljemo večidel prav radostna sporočila o letini.“

Za kratek čas in smeh naj postrežem častitim čitateljem še z „Goloso“ piše. „Golos“ je prejel sledeči telegram: „Iz Varšave 12. (24.) julija. Iz Voločiska sporočajo, da je včeraj prišel iz Avstrije vagon s pšenico, v kateri je vse mrgolelo žitnih hroščev. Vagon s tovorom so tekoma poslali nazaj v Avstrijo.“ — Kaj je to? Kdo je kedaj slišal, da bi iz Avstrije vozili žito v Rusijo? Je morda hotela Avstrija poslati svoje hrošče na pomoč našim kobilicam? ali je hotel „Golos“ pokazati, da je pravičen, da zna lagati na vse strani, kakor se poštenemu liberalcu spodobi? Morda so njegovi Varšavsko-avstrijski hrošči bratje njegove Harkovsko-Caricinske kuge.

Srbov naš filolog gosp. M. ni spreobrnil ne poboljšal; oni se vedno bolj in bolj pečajo z „rusko slovnico“, kakor čitamo v dopisu „Moskovskih Vedomosti“ iz Srbije: „V Belgradu pripravlja profesor bogoslovja, Svetoz. Nikotić za tisek rusko-srbski slovar z gramatiko. Naročnina na ta slovar je uže razpisana. Na svitlo pride slovar v 3 vezkih. Profesor Nikotić v objavljeni izdanja svojega truda govori tako-le: „V naših (srbskih) šolah se mnogo pečamo z ruskim jezikom; al da naša marljivost in učenje prinese našemu slovstvu več koristi, treba nam je vseh pripomočkov, da se temeljito navadimo ruskega jezika in slovstva. Treba nam je temeljito sestavljenega ruskega slovarja.“

Celó Albance je osenčila ideja, ki bo v nedaljni bodočnosti mesó postala. Iz Plovdiva pišejo tudi v „Moskovske Vedomosti“: „Albanec Konstantin Kristoforid je izdal gramatiko in slovar albanskega jezika; prestavil je na albanski jezik sv. pismo, napisal je splošno zgodovino, kakor tudi zgodovino albanskega naroda. Vse te knjige je on izdal za severne Albance z latinskimi, za južne pa z grškimi črkami. Al prepričal se je, da niti latinske, niti grške črke se ne vjemajo s fonetičnimi lastnostmi albanskega jezika. Zato on in njegovi tovarišči pripravljajo zdaj tukaj v Plovdivu novo izdanje vseh imenovanih knjig — s cirilskimi pismenkami.“

Iz velike Kaniže 1. avg. (Vabilo.) 9. dne septembra je pri nas zopet, in to četrti pot, veliki krajni žitni in vinski sejm, na katerega, ker je tudi žitnim in vinskim trgovcem na Slovenskem gotovo na veliko korist, vabi na ta sejm odbor

velikokaniškega žitnega in vinskega sejma.

Iz Doline v Istri 14. avg. — Ker se v dopisu iz Doline v „Edinosti“ št. 13. t. l. predrzno obrekuje vedenje bivšega nadžupana gosp. Lovrihe, zdi se mi potrebno nekoliko vrstic napisati v pojasnilo. Pri nas znajo že vrabci po strehah, od kod prihaja zlobno obrekovanje pod krinko dolinskega občana(?), oseba, katera posluhuje se taci sredstev nepoštenih je res pomilovanja vredna! — V natanko spoznanje županovanja g. Lovrihe treba se je ozirati nazaj na 35letno dōbo, ko je on nastopil kot načelnik komun dolinskemu ter vladal ga v občno zadovoljnost neprenehoma z malimi izjemami do sedaj — in naštevati zaslug nepretrgano vrsto. V soglasju z duhovniki in dotično gosposko prizadeval si je komun duševno in gmotno stanje uspešno zboljšati. Vas Dolina je po njem dobila prijetnejše lice: ulice po vasi in ceste so se poravnovale in zboljšavale, napravili so se lepi mostovi, tako da komun dolinski z gosto mrežo lepo uglajenih cest zaseda v tem oziru odlično mesto med mesti koperskega okraja. Novi prostorni srenjski hiši umaknil se je starodavni „brajski pod“. Lepolični vodomet sredi vasi z opredeli za napajanje živine in za pranje je njegova naprava. Pri vseh teh napravah, katere so mnogo stale, je v denarnici vedno ostajalo denarja za prihodnje komunske potrebe. Kedar je odstopil od županstva, pogrešalo se je vestnega moža, nastopila je suša v kasi s primanjkljeji, katere je bilo treba lečiti z novimi volitvami, katere so privabile g. Lovriho na oder javnega delovanja. Novi zvonovi in dekliška šola je deloma plod njegovega prizadevanja in soglasja z duhovno oblastnijo. Najjasnejši dokaz umnemu gospodarstvu je Mandrija dolinska, zemljišče vredno 16—20.000 for., katero se je pod njegovim županovanjem kupilo za komun dolinski. Prizadeval se je tudi za pogozdovanje komunele. Kakor poglavar vedel se je le dostojno, zmerno in varčno, posebno grajal je pojedine in popivanje na račun komuna, kar je po mnogih krajih žalibože še navadno. Vestno spolnovanje dolžnosti svojega poklica pridobilo mu je mnogo častiteljev, posebno nagnjen mu je bil okrajni glavar Pikoli; pokojni glavar Koderni priznaval je dolinsko nadžupanijo izgledno gledé reda in točnosti, pokojni kanonik Kovačič imenoval ga je „vrlega“. Tudi vlada je priznala dostojno njegove zasluge ter odlikovala ga z zlatim križem. Kakor zaveden narodnjak je „Novicam“ od začetka sem veren naročnik, v katerih večkrat poprašuje za kak dober nasvet. Spoznaje potrebo živinozdravnika, poslal je sina na svoje stroške v Ljubljano v šolo, kateri je sedaj kmetom pri bolni živini dobra in hitra pomoč. Sodeloval je pri snovanju taborov v Kubedu in Dolini in pri vsaki narodni napravi se je vedno odlikoval s požrtvovalnostjo. Ne spada tu omeniti druge stroke njegovega življenja, namreč o vedenju pri svojih družinskih razmerah; priznati se mu mora, da tudi v tej zadevi je mož izgleden. To je v tesnem okvirju površno popisano delovanje bivšega nadžupana gosp. J. Lovrihe, katerega zasluge in dela ne dajo se več izbrisati. Ostalim veljakom dolinske občine pa priporočujem spravedljivost in Preširnov izrek:

Da bi nam srca vnel za čast dežele,
Med nami potolažil razprtije!

Iz Nabrežine. — „Soča“ je v svojem 32. listu poročala o tukajšnjem shodu narodnih mož iz Trsta, Istre

in Goriškega, ki ga je sklical g. Nabergoj. Sešlo se je nad 30 rodoljubov, vrh tega je zboru došlo 14 pisem. Na dnevnem redu je bilo združenje vseh Slovencev celega Primorskega (Istre, Trsta in Goriškega) v eno samo politiško društvo, in izdavanje samo enega slovenskega političnega časnika za vse Primorsko v Trstu. Temu predlogu se je v obširnem govoru uprl dr. Tonkli, povdarjaje korist, da Istra s Trstom ima svoje društvo in svoj časnik, Gorica pa tudi oboje to svoje, in če bi nehati moral eden izmed dosedanjih dveh časnikov, naj bi nehala „Edinost“ v Trstu, in izhajala samo „Soča“ v Gorici. Dr. Tonkliju pa so krepko ugovarjali g. Primožič, dekan Jan, Dolinar, Nabergoj, Mahorčič in drugi, povdarjaje, da v združenji je moč, a ne v razcepu in partikularizmu. Po dolgi razpravi je z veliko večino bila sprejeta resolucija: „naj bode za vse primorske Slovence eno samo politiško društvo s sedežem v Trstu in to naj ima tu svoje glasilo.“ — Da se ta resolucija ne bode vresničila, kaže isti list „Soče“ na čelu, ko pravi, da „Soča“, ki izhaja zdaj 9 let, želi tudi 10 letnico praznovati v Gorici. — Slovenci smo res tako zaljubljeni za svoje kraje, da nam ni nikoli časnikov dovolj. Da bi Čehi taki bili, morali bi imeti vsaj 20 — 30 časnikov, pa jih imajo le malo.

Selca 17. vel. srpana. — V naši dolini imamo več nadlog kakor veselega. Kar se letine tiče, se je ozimna rž tako slabo obnesla, da nam povrne le seme; pšenica je nekoliko bolja, jara rž, oves in ječmen so dali srednji pridelek, krompir še precej kaže. Jesenski pridelki so še v Božjih rokah. Ruski lan, vsaj kar jaz vem, je še dosti lep bil, le nekaj manjši kot po navadi; sená je bilo veliko, za otavo pa ne kaže tako. Tako ne moremo nič kaj veseli biti letine nasproti velikim davkom, kateri rastejo, kakor da bi kmetje denar iz tal kopali! Res, zadnji čas je uže, da se kmetu prevelika butara nekoliko olajša, če ne, ga bo podrta. Nove vredbe davkov nič kaj veseli ne pričakujemo, kajti pri nas se je cenilna komisija za polje čudno obnašala. Pri-poveduje se — če ni res, naj bi se v občno tolažbo to pripovedovanje oklicalo za neresnično — da vladni zapisnikar je po svoje zapisoval na mapo in še cenilnih mož zaslišal ni, katera tudi največkrat še vedela nista, kaj da piše; domačih občinskih mož ni hotel kaj porajati, in njuni opomin zavračal s tem, da to ni postavno. Če je to res tako, vprašam: zakaj pa so ti zraven, če nimajo nič govoriti in kdo bode kriv, če potem ne bo davek prav razdeljen? — Naj h koncu še omenim redke slovesnosti, katera se je godila 3. dne t. m., ko so častiti gosp. Valentin Eržen prvič sv. mašo darovali in pri tej priložnosti svojega starega očeta in staro mater v drugo poročili. 25 let ni bilo nove maše v naši fari, al tega pa nobeden ne pomni, da bi bil pri nas novi mašnik svoje predstariše poročal in bi bili novo mašo in zlato svatbo skupaj obhajali. Gosp. mašniku pa želimo srečo v novem stanu, katerega so le po velikem trudu in prizadevanji dosegli, kajti lani so bili celó v vojaščino poklicani.

Tujnice 1. avg. — 27. dne je bila pri nas volitev občinskega starešinstva, pri kateri so bili izvoljeni: Fr. Grkman za župana, — za svetovalca pa Ježef Kocel in Lorenc Grkman, vsi trije posestniki v Tujnicah.

Iz Ihana. — Pri volitvi 10. dne u. m. smo dobili Jakoba Ložarja, posestnika v Mali Loki, za župana, Jan. Kokalj-a, posestnika v Goropeči, in Jan. Grošeljna, posestnika v Biškah, za svetovalca.

Iz Ljubljane. — 12. in 18. avgust 1879! Kaj neki hočejo „Novice“ s tem nenavadnim napisom? bode si mislil marsikdo naših bralcev, ki še ne vé, da smo dobili 12. dne t. m. novo ministerstvo. Zato

stavimo ta dva zgodovinsko imenitna dneva skupaj: 18. avgust bil je rojstni dan Nj. veličanstva, 12. dne avgusta pa nam je presvitli cesar dal novo ministerstvo.

Dvojno je bilo tedaj veselje, s katerim so vsi avstrijski slovanski narodi, pa tudi vsi tisti nemški spravoljubni krogi, ki so do grla siti lažiliberalnega gospodstva, pretekli pondeljek obhajali 49. rojstni dan presvitlega cesarja Franc Jožefa.

Je li pa novo ministerstvo tako, da si ne želimo boljšega? — bode po tem uvodu marsikdo naših bralcev zopet vprašal. Ni ne — je naš odgovor — al večina je vendar taka, da v sedanjem položaji, ko je ustavaška stranka, žalibog! podpirana mnogo let od vlade same, neko moč dosegla, ki se nikakor tajiti ne dá, in prihodnji državni zbor tudi še ne bode imel tolike konservativne (naše) večine, da bi nasprotno stranko prezirati mogel, smemo za zdaj zadovoljni biti s tem, kakor je grof Taaffe sestavil ministerstvo in cesar njegovo sestavo potrdil. To je dvojni vzrok, zakaj v sedanjem ministerstvu, katero na drugi strani današnjega lista povemo, pogrešamo pred vsem grofa Hohenwarta, grofa Clam-Martinita, dr. Riegerja in še drugih izvrstnih mož. Ministerstvo enojnega programa more nam prinesiti še le prihodnji čas, ko bode strančarska strast volivcev, ki so nam nasprotno poslance poslali v državni zbor, se plegla tako, da potem še le pri drugih volitvah dobi nov obraz zbornica poslancev. Sedanje ministerstvo je neka zmés mož konservativne in vsem narodom pravične, pa ustavaške nemčurske stranke. Al, kakor smo rekli, v sedanjem položaji ni bilo grofu Taaffeu mogoče, drugega ministerstva stvariti. Da pa so ustavoverni Stremayr, Korb-Weidenheim, baron Horst stopili v sedanje ministerstvo, je znamenje, da so se odrekli svojemu prejšnjemu principu, kajti če bi ne bili tega storili, bi gotovo ves naš grof Falkenhayn in ves naš dr. Pražak ne bila stopila v tako družbo. In če dalje ozir jemiemo na to, da ministerstvo notranjih oprav, ministerstvo nauka in bogočastja in ministerstvo finančno še nimajo svojih ministrov, ampak le možé, ki se začasni namestniki (Leiter) teh ministerstev imenujejo, je to očiten dokaz nekakošnega provizorija, ki bode še le tedaj prestal in bodo na njegovo mesto stopili pravi ministri, ko se bo videlo, kako se bodo v prihodnjem državnem zboru vredile stranke. Smatrajmo tedaj sedanje ministerstvo le za danico, katera nam naznanja solnce milejše prihodnosti s Hohenwartom na čelu!

In za tako prihodnost nam je naš presvitli cesar porok, kajti izrek njegov do ministrov uže pred nekimi leti: „naredite mi mir med narodi“, to je, dajte vsacemu narodu, kar je njegovo, in pa drugi izrek njegov, ki ga je te dni objavil „Berl. Tagbl.“: „Jaz nisem samo car avstrijskih Nemcev, temveč tudi vseh drugih narodov cesarstva“, niso le prazne besede, ampak vroče želje pravičnega in modrega vladarja, katere so gotovo glavni vzrok vsemu temu, po čemur se je jela zdaj predrugečevati nesrečna vladna sistema. Ko bi bil cesar Franc Jožef absolutni vladar, lahko bilo bi s kratko besedo vse drugače, al on je konstitucionalni vladar, ki je prostovoljno se odpovedal samolastnemu vladarstvu in ustavne pravice dal narodom svojim. In teh pravic noče sedaj krajšati narodom, zanašaje se na to, da se jih vsaj poslužujejo tako, da ne delajo samim sebi na škodo. Žalibog, da večletna žalostna skušnja uči, da ni tako! Silni Nemec je v Avstriji, oholi Magjar pa je na Ogerskem na-se potegnil gospodstvo, — pogubni lažiliberalizem je zatirati jel svetinje katoličanov — velike večine avstrijskih narodov, — in z denarnim gospodar-

stvom je onjavila „umetna“ večina državnega zbora tako, da Ogerska je uže v propadu, Avstrija pa pride tudi kmalu do tega, ako se ne ustavi regiment magjarsko-nemčurske koterije.

Da bo to drugače, prerokuje nam začasno novo ministerstvo, katero ima pot gladiti drugemu, ki bode vredilo, kar še sedanje ne more. Zato smo se na letošnji rojstni dan s posebnim zaupanjem obračali do prestola cesarjevega tudi mi Slovenci, ki zahtevamo le pravico in prav nič drugega kakor le pravico. To smo zmirom z besedo in dejanjem izpričevali in poslednjič tudi pri volitvah v državni zbor kazali, v katerega smo volili spravoljubne in pomirljive možé, možé, katerim zvestoba in udanost do prestola vladarjevega in moč in veljava habsburške monarhije ni jalova beseda. 600letna zgodovina naše zveze z Avstrijo kaže na vsaki strani svojih listin to udanost in žrtvovalnost Slovencev, ki se nikoli niso uprli svojemu vladarju; na nobenem bojišči se niso pogrešali Slovenci, ki so kri prelivali za čast Avstrije. Zato pa tudi smemo zahtevati, da se jim dá, kar je narodovega in Božjega, in da jim tujec ali potujčen domačin ne krajša pravice njihovih. Mi hočemo mir imeti v domovini svoji in bomo po vsi svoji moči podpirali pravično vladno pod geslom cesarjevim: „viribus unitis“, da po dolgem trpljenji zmaga načelo: „iustitia regnorum fundamentum“.

— (Slovenski deželni in državni poslanci) so šli včeraj ob 11. uri dopoldne v deputaciji pod vodstvom dr. J. Bleiweisa k namestovalcu zdaj na odpustu bivajočega deželnega predsednika g. Kalline, k g. vitezu dr. Schöpplu, da čestitajo cesarju za njegov god. Dr. Bleiweis je govoril v njih imenu sledeče, stališče naših poslancev karakterizujoče besede: „Deželni in državni poslanci, ki so zdaj v Ljubljani, poprijemljejo slavnostno priliko današnjega godu Nj. Veličanstva, da Vaše visokorodje, kot zastopnika deželnega predsednika, prosijo, čute vedne zvestobe in udanosti našemu najmilostljivejšemu cesarju in gospodu do Njega najvišjega znanja poročati. Slovenski narod je bil ob vsacem času trdna podpora habsburgškemu prestolu in bode to zmirom ostal, a mi kot zastopniki tega lojalnega slovenskega naroda obetamo, da hočemo državniške, katere je zdaj Nj. vel. cesar v svetovalstvo svoje krone poklical, in kateri imajo nalog, srečnejšo čero v Avstriji započeti, po vsi moči podpirati v vsem, kjer bodo oni za pravico stali in se krivici protivili, da bodo zamenite besede Nj. vel. enkrat resnica postale: „naj bode mir med mojimi narodi.“ — Gosp. namestovalec dež. predsednika vit. Schöppl je deputaciji obljubil, koj poročati Nj. veličanstvu, ter je povdarjal slavnoznano lojalnost cele dežele in dobrotljivost Nj. vel. cesarja, nič pa ni rekel o zdanjih političnih zadevah avstrijskih in ničesa o novem ministerstvu ni omenil. — Kakor slišimo, je deželnega predsednika namestnik takoj o tej deputaciji narodnih poslancev poročal Nj. veličanstvu.

— (Rojstveni dan cesarjev) je obhajala naša čitalnica s sv. mašo na Rožniku. Vkljub slabemu vremenu se je vendar udeležilo maše precejšnje število narodnjakov, med katerimi mnogi odborniki čitalnični in tudi njen predsednik dr. J. Bleiweis. Pevski mešani zbor čitalniški je pel pri maši in po končani maši zapel ces. himno. — V stolni cerkvi je knezoškof g. dr. Pogačar slovesno mašo pel, katere so se udeležili v paradi načelniki raznih oblastnij. — Na čitalnici je vihrala narodna trobojnica poleg cesarske zastave.

— (Deželni predsednik g. Kalina) je daroval včeraj ob cesarjevem godu 100 gold. za ljubljanske mestne

uboge, a po 50 gold. požarni straži in veteranskemu društvu.

— Narodni poslanci deželnega zbora kranjskega so 18. dne t. m. izročili prošnjo predsedniku ministerstva grofu Taaffe-u, naj blagovoli posredovati pri Nj. Veličanstvu našem cesarji, da se kranjski deželni zbor razpusti in da se še pred prihodnjim zborovanjem nove volitve razpišejo. V svoji vlogi se sklicujejo naši kranjski poslanci na dva momenta, vsled katerih ta zbor ne more dalje legalno zborovati. Prvič so se vršile volitve leta 1877. pod takim krivičnim pritiskom, da se prava volja naroda na Kranjskem ni mogla svobodno izraziti, in drugič so svobodnejše volitve v državni zbor dokazale, da tista narejena a nenaturna stranka, katera zdaj vlada v kranjskem zboru, nima v kranjskem narodu nobene podloge. Slovenski poslanci so v javnih sejah 16. in 20. septembra 1878. leta in pozneje avtentično dokazali ogromne nepravilnosti in ne-postavnosti, ki so se godile pri volitvah, a umetna in nemškutarska večina je vzlic temu vse volitve potrdila, vsled česar je deželnega glavarja namestnik dr. Jan. Bleiweis ta deželni zbor kot nelegalni zbor stigmatiziral. Volitve v državni zbor meseca junija t. l. so res eklatantni dokaz, da je sedanja večina deželnega zbora samo fikcija in da v narodu na Kranjskem nima nobene podloge, ker niti na kmetih niti v mestnih skupinah ni ne jedna osoba te večine v državni zbor izvoljena. Ako bi ta deželni zbor še naprej posloval, bil bi „unicum“ v celi Avstriji, ker bi imel večino, od ktere na kmetih in v mestih nikdo nima sedeža v državnem zboru. Iz teh razlogov prosijo slovenski poslanci, da se kranjski deželni zbor razpusti in novi izvoli na podlogi svobodnega in postavnega ali zakonitega voljenja.

— Baron Tauferer, katerega so kranjski veliko-posestniki volili v državni zbor za poslanca, je tudi dobil vabilo, naj pride na ustavaški „parteitag“ v Linc, pa sam neki misli, da nima „vestes nuptiales“ za ta zakoniti parlament, če mu ne bodo gospodje dr. Kaltenegger, Dežman in dr. Schrey „marschroute“ zapovedali.

— (Dva profesorja Slovenca) morata — kakor „Sl. Gosp.“ poroča — iz Maribora na Nemško: profesor dr. Purgaj gre v Gradec, prof. Müllner pa celó v Bregenc na Tirolsko. Na njuno mesto prideta dva Nemca, neki Heil in neki Mell. Zakaj? — to menda vé samo minister Stremayer.

— Toliko požarov imamo zadnje tedne okoli Ljubljane in na Kranjskem, da je res groza. Otroci s zažigalnicami so res včasih krivi, al tudi odrašeni ljudje — če ni hudobije vmes — so prenemarni z ognjem.

— (Na sprednjih nogah kopito, na zadnjih nogah pa parklje je imela telica), rojena v Rovtah v logaškem okraji in zaklana pri gosp. Fr. Arko-tu v Logatcu, ki je spačeni nožici poslal dr. Bleiweisu kot redko prikazen. Ker živinozdravniška šola ljubljanska ima v svojem muzeji mnogo živinskih spak, prilegla se bode tudi ta zanimiva spaka dobro tej zbirki. Gosp. Arkotu se javno zahvaljujemo za to pošiljatev z željo, naj bi tudi drugi po deželi množili muzej naše šole s takimi nenavadnimi najdbami.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Vladna „Wien. Zeit.“ je iz Monakova, kjer je one dni bival cesar, prinesla lastnoročna pisma od 12. avgusta, v katerih Nj. veličanstvo imenuje grofa Taaffea za ministerstva predsednika in

mu začasno izročuje vodstvo ministerstva notranjih oprav, dr. Stremayera za ministra pravosodja in mu začasno izročuje vodstvo ministerstva za nauk in bogastje, — generala baron Horsta potrjuje za ministra deželne brambe, — grofa Falkenhayna imenuje za ministra kmetijstva, — barona Korb-Waidenhaima pa za ministra kupčijstva, dr. Zemialkovskega (Poljaka) potrjuje za ministra brez posebnega področja in dr. Pražaka (Čeha) imenuje za ministra tudi brez posebnega področja, — E. Cherteku, oddelkinemu načelniku v ministerstvu financ, pa izročuje začasno vodstvo finančnega ministerstva.

— Ustavaski tukajšnji časniki in njim na čelu strašno napadajo novo ministerstvo. Ker čutijo, da jim je ura njihove mogočnosti odtekla, zdaj kar divjajo. Uže to je dokaz, da jim je Taaffe štrečno zmedel. Da bi organizirali bojni plan zoper tedanje vlado, sklicujejo ustavaški poslanci svoje privržence iz vseh dežel v shod 31. dne t. m. v Linc. Žalostni „parteitag“ bo to, kjer bodo na grobu svojega „liberalizma“ jeremijade peli! Pomenljivo je tudi to, da shod v Lincu bode v gostilnici „zum Krebsen“ (k raku). Rak leze nazaj, in liberalizem tudi gré očitno rakovo pot.

— Zdaj je tudi grof Andrassy na skoku in gotovo je, da odstopi brž, ko Nj. veličanstvo mu imenuje naslednika. Kedar se to zgodi, sme Avstrija zapeti: „Bog, tebe hvalimo!“ — Več o njem bomo pisali drugi pot. — Z Andrassyem pade tudi Tisza.

— Nekateri „statthalterji“ se premenijo: bar. Pino pride iz Trsta v Linc, — baron Widman pa iz Linca gre v Tirole, — v Trst pride bivši finančni minister baron de Pretis.

Iz Prage. — O novih ministrih piše „Pokrok“, glasilo dr. Riegerja, jako ugodno ter pravi: „Iz ne še popolnega novega ministerstva se dá uže razvideti, da prihodnja vlada ne bo strankarska z namenom, da bi hotela katero koli stranko zadušiti ali na steno pritiskati po besedah, ki je „Slovane na steno pritiskal“. Njeno geslo ni boj, ampak sprava, pomirljivost, zveza. Za nas Čeha je posebno važno to, kateri možje pridejo na tiste ministerske stole, ki so zdaj še brez ministrov ostali. Nadejamo se, da se bode novi vladi posrečilo, notranje državne zadeve v kolovoz pripraviti, na katerem bode mogoče, narode pomiriti in Avstriji srečnejšo prihodnost odpreti.“ Tudi „Nar. Listy“ pozdravljajo sicer novo ministerstvo, vendar obžalujejo, da ni noben slovanski poslanec minister postal, temuč, da so zopet le Nemci večino sedežev dobili.

Stajarsko. — 300 delavcev — kakor „Slov. Gosp.“ poroča — se je iz spodnjega Drauberga odpeljalo v Sisek, da se od ondod podajo v Bosno, železnico delat iz Zenice do Sarajeva.

Iz Bosne. — Časnik „Gr. Volksbl.“ poroča, da od 1. dne t. m. počenši nihče v Bosni ne sme brez dovoljenja gozdarske gospóske lesa, a tudi drv za kurjavo ne sekati. — 1. avgust je za Bosno pomenljiv dan: 1. dne avgusta lanskega leta je avstrijska armada došla v dolino Verbas in je tako kristjane bosniške rešila 400-letnega turškega jarma; Bošnjaki so avstrijsko godbo v Banjiluki z navdušenjem sprejeli, — in 1. dne letošnjega avgusta se jim je razglasila postava, da nikdo se ne sme brez dovoljenja dotakniti kakega gozdnega drevesa.